

به نام خداوند خورشید و ماه

بوم سازگان جنگلی زاگرس

«چالشها و راه کارها»

نقی شعبانیان
معاون امور جنگل سازمان منابع
طبیعی و آبخیزداری کشور

مهر ماه ۱۴۰۳

واقعتهایی در کشور ایران در ارتباط با منابع طبیعی:

- فرسایش خاک (۳ برابر متوسط جهانی – خسارت بالغ بر ۲۸ میلیارد دلار)
- شدت گسترش بیابانها در ایران **ده برابر** عملیات بیابان زدایی است
- پدیده گرد و غبار و ریزگرد در اکثر شهرهای ایران تبدیل به معضل شده است
- آلودگی آب و خاک و هوا در کشور ما از میانگین جهانی بیشتر هست
- انواع آفت و بیماری در جنگلهای ایران در حال توسعه می باشد
- وابستگی معیشت مردم به عرصه های منابع طبیعی بویژه جنگل زیاد هست
- منابع طبیعی از مسائل اولویت دار نیست
- کشور ما در طی ۵۰ سال گذشته با ۲ درجه افزایش دما، ۵۵ میلی متر کاهش بارش و ۲۷۰ میلی متر افزایش تبخیر رو به رو شده است (مرکز پژوهشهای مجلس، ۱۴۰۱)

۱۰ کشور اول تولید کننده کربن در جهان (۲۰۲۰)

<https://www.worldometers.info>

#	Country	CO2 Emissions (tons, 2016)	1 Year Change	Population (2016)	Per capita	Share of world
1	China	10,432,751,400	-0.28%	1,414,049,351	7.38	29.18%
2	United States	5,011,686,600	-2.01%	323,015,995	15.52	14.02%
3	India	2,533,638,100	4.71%	1,324,517,249	1.91	7.09%
4	Russia	1,661,899,300	-2.13%	145,275,383	11.44	4.65%
5	Japan	1,239,592,060	-1.21%	127,763,265	9.70	3.47%
6	Germany	775,752,190	1.28%	82,193,768	9.44	2.17%
7	Canada	675,918,610	-1.00%	36,382,944	18.58	1.89%
8	Iran	642,560,030	2.22%	79,563,989	8.08	1.80%
9	South Korea	604,043,830	0.45%	50,983,457	11.85	1.69%
10	Indonesia	530,035,650	6.41%	261,556,381	2.03	1.48%

ایران:
در سال ۲۰۱۴ با
۶۲۰ میلیون تن
(رتبه ۱۵)

در سال ۲۰۱۸ با
۶۷۲ میلیون
تن (رتبه ۷)

در سال ۲۰۲۰ با
۶۴۲ میلیون
تن (رتبه ۸)

□ در سال ۲۰۲۲ طبق گزارش مرکز پژوهش های مجلس رتبه ایران به ۶ رسید (حدود ۷۶۳ میلیون تن)

وضعیت منابع طبیعی کشور

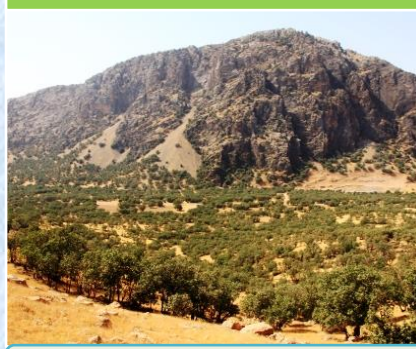
وسعت منابع طبیعی کشور: حدود ۱۳۵ میلیون هکتار

بیابان

۳۰ میلیون هکتار

درختچه و بیشه زار

۲/۵۸ میلیون هکتار

مرتع

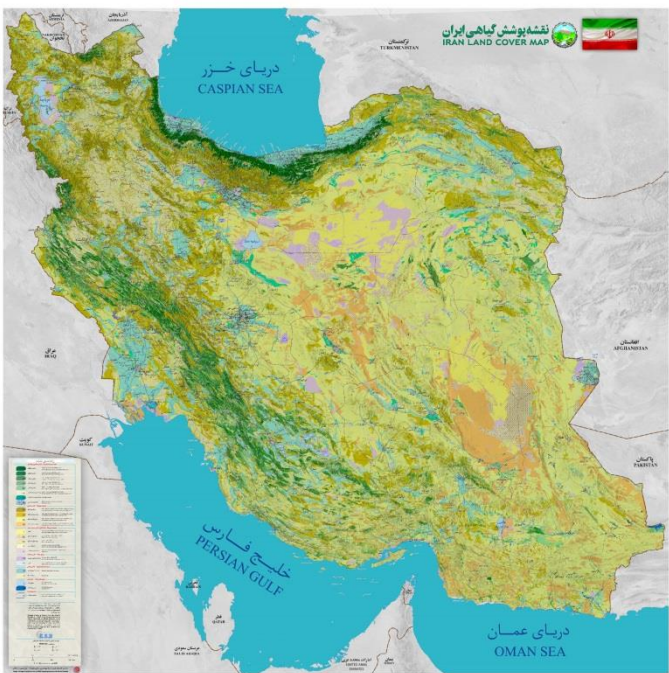
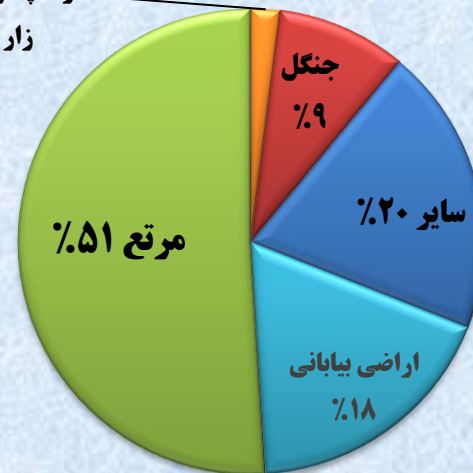
۸۴ میلیون هکتار

جنگل

۱۴/۲۵ میلیون هکتار

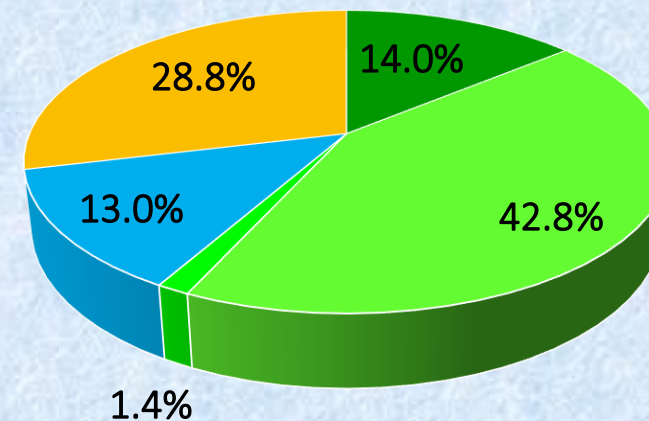
درختچه زار و بیشه زار ۲٪

بر اساس نقشه پوشش گیاهی کشور سال ۱۳۹۹

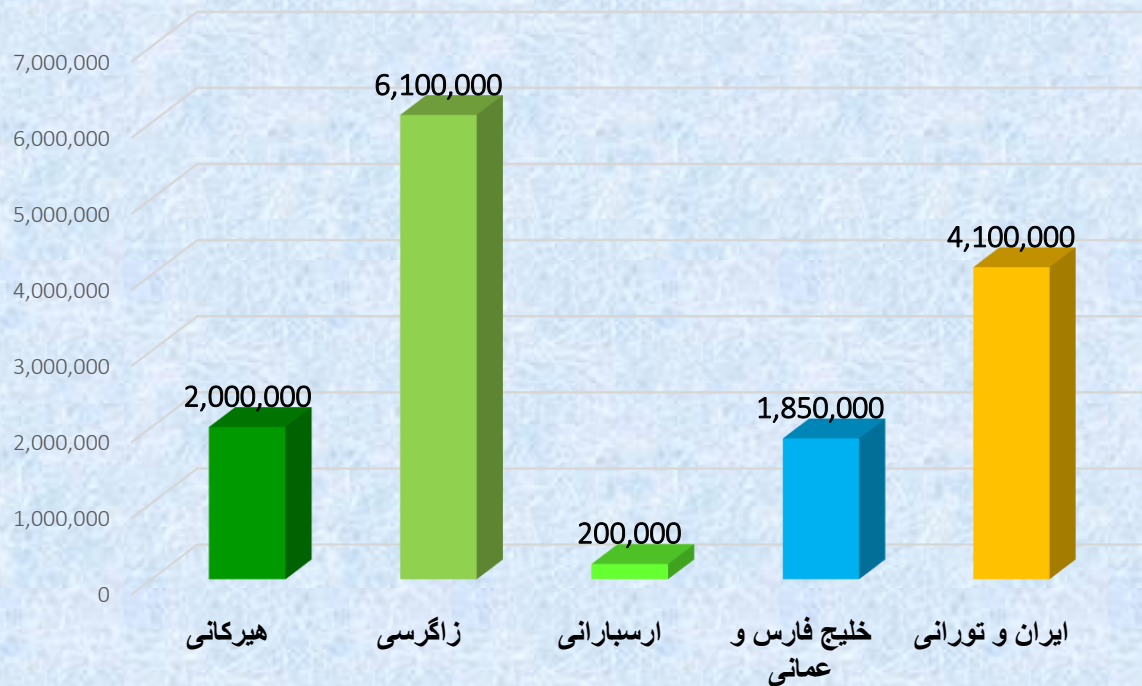

مناطق رویشی پنج گانه کشور

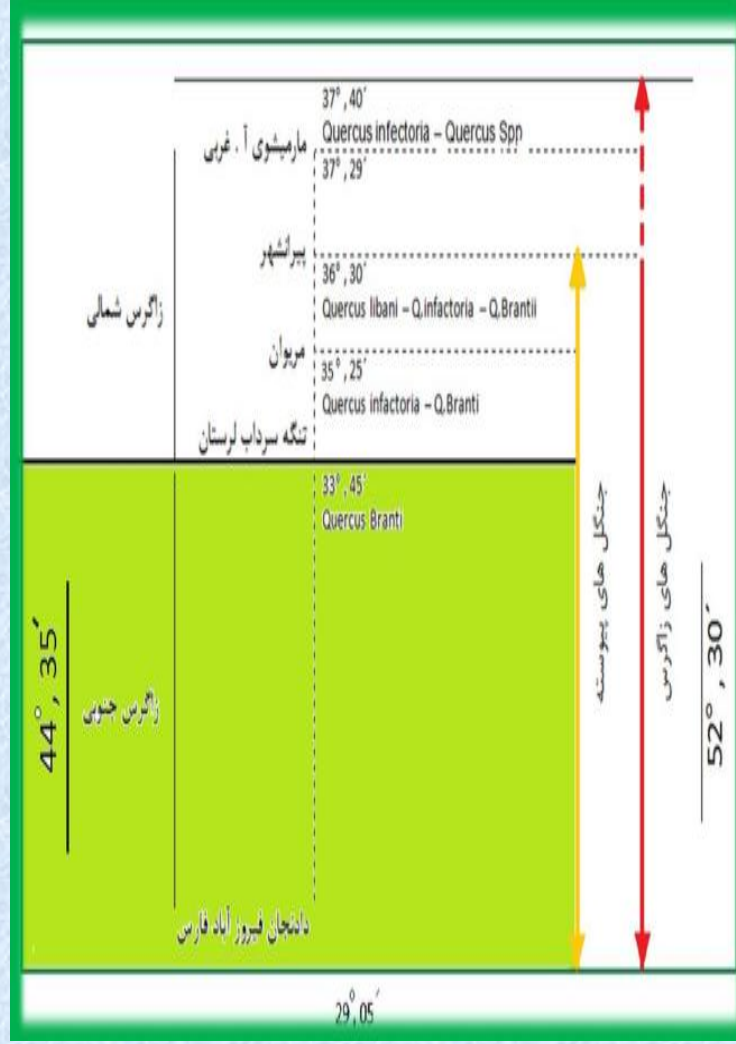
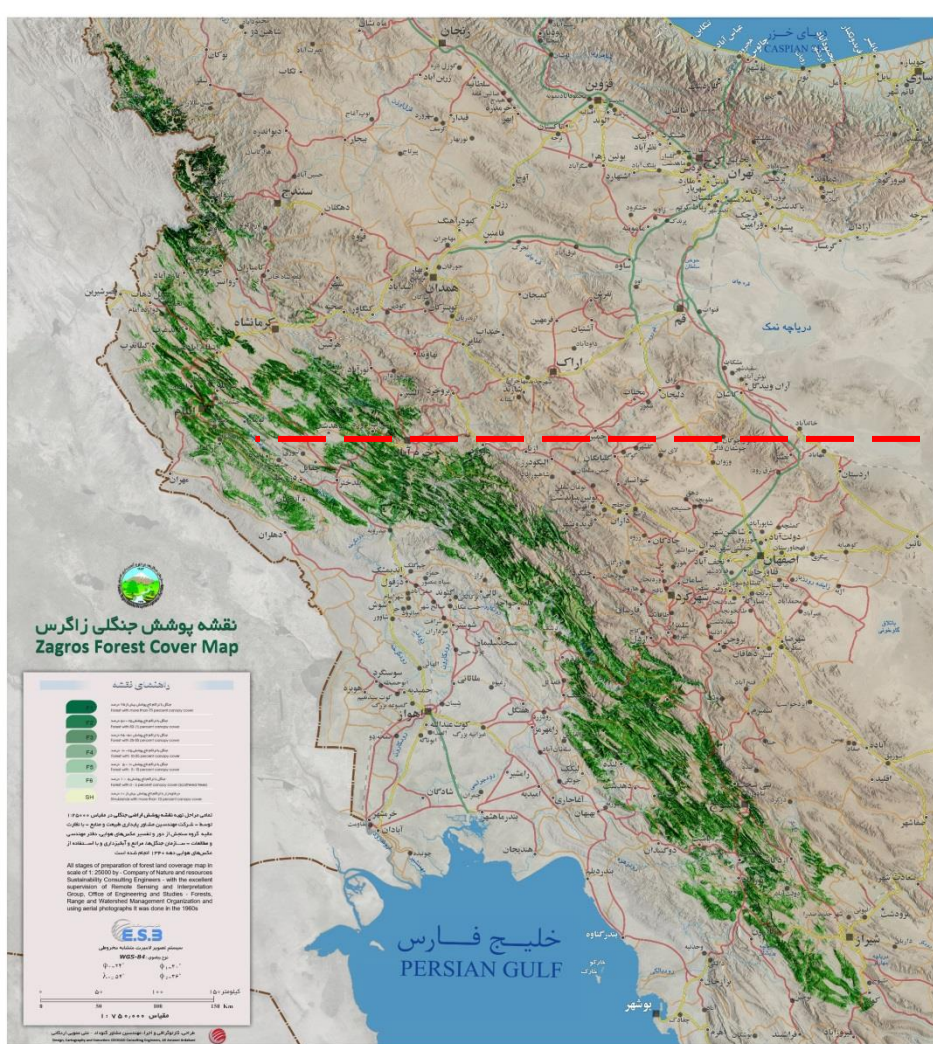
ایران و تورانی 14.0%   خلیج فارس و عمانی 28.8%   ارسبارانی 13.0%   زاگرسی 42.8%   هیرکانی 1.4%

سطح مناطق رویشی کشور (هکتار)

منطقه رویشی	مساحت (هکتار)
هیرکانی	2,000,000
زاگرسی	6,100,000
ارسبارانی	160,000
خلیج فارس و عمانی	1,850,000
ایران و تورانی	4,100,000
مجموع	14,250,000

مشخصات عمومی و جغرافیایی زاگرس

گستره بوم سازگان زاگرس
از استان آذربایجان غربی (دریاچه مارمیشو) تا شمال فیروزآباد استان فارس
۳۰ میلیون هکتار (منابع طبیعی)
در ۲۳۶ حوزه آبخیز
حدود ۶.۱ میلیون هکتار جنگل

رویشگاه زاگرس دارای
۱۰ میلیون نفر جمعیت
۲۷۰۰۰ روستا و آبادی
۵۴۰۰ روستا و آبادی در داخل جنگل.

□ حوزه زاگرس، ۱۱ استان کشور شامل: آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، لرستان، اصفهان، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، فارس، ایلام، خوزستان و به صورت گسسته در دو استان همدان و مرکزی را در بر می گیرد.

نقش بومسازگانهای طبیعی زاگرس

- تامین کننده ۴۰٪ از آبهای سطحی و زیر زمینی کشور:**
- ✓ **سرچشمه رودخانه های پر آب و مهم از قبیل کارون، زاینده رود، کرخه، زرينه رود، سيمينه رود و ... می باشد.**
- نقش اکولوژیکی و زیست محیطی بسیار مهم:**
- ✓ **حفظ خاک، تعدیل آب و هوا و سایر خدمات و ارزش های زیست محیطی، جذب و نفوذ آب باران، کاهش سیل و فرسایش خاک. جذب دی اکسید کربن، جذب گرد و غبار و .....**
- نقش اجتماعی و اقتصادی بی نظیر:**
- ✓ **زندگی بیش از ۵ میلیون نفر مستقیماً به بومسازگانهای زاگرس وابسته هست.**
- ✓ **۵۴۰۰ روستا و آبادی در داخل جنگلهای زاگرس وجود دارد**
- ✓ **۷۰ درصد از کل عشایر و قریب به ۵۰ درصد واحد دامی کشور**
- تنوع گونه ای گیاهی و جانوری بالا**
- ✓ **۱۸۰ گونه درختی و درختچه ای**
- ✓ **بیش از ۲۵۰۰ گونه گیاهی**

مهم ترین مشکلات و چالشهای زاگرس

□ فرسایش و سیل

متوسط فرسایش خاک ۲۰ تن در هکتار طی ۵۰ سال گذشته ۲۱۹۷ فقره سیل

□ تغییرات اقلیمی

خشکسالی‌های مداوم، افزایش دما و کاهش بارندگی و ریزگرد، سیل و...

برداشت چوب

برداشت هیزم

□ قطع درخت و سرشاخه

به منظور تامین سوخت و انرژی خانوارهای جنگل نشین

□ استفاده بیش از حد ظرفیت برای تعلیف دام

افزایش جمعیت

تغییر کاربری

□ تخریب خاک و پوشش گیاهی

تعدد پروژه‌های عمرانی و معادن بدون توجه به اثرات زیست محیطی و تبدیل مراتع

□ زراعت زیر اشکوب و تصرف جنگل

سطح زراعت زیر اشکوب حدود ۱.۵ میلیون هکتار

آفات و بیماریها

چرای دام

□ آفات و بیماریها

پراکنش در سطح ۱.۴۹ میلیون هکتار

□ حریق

متوسط سالانه ۱۰۰۰ فقره

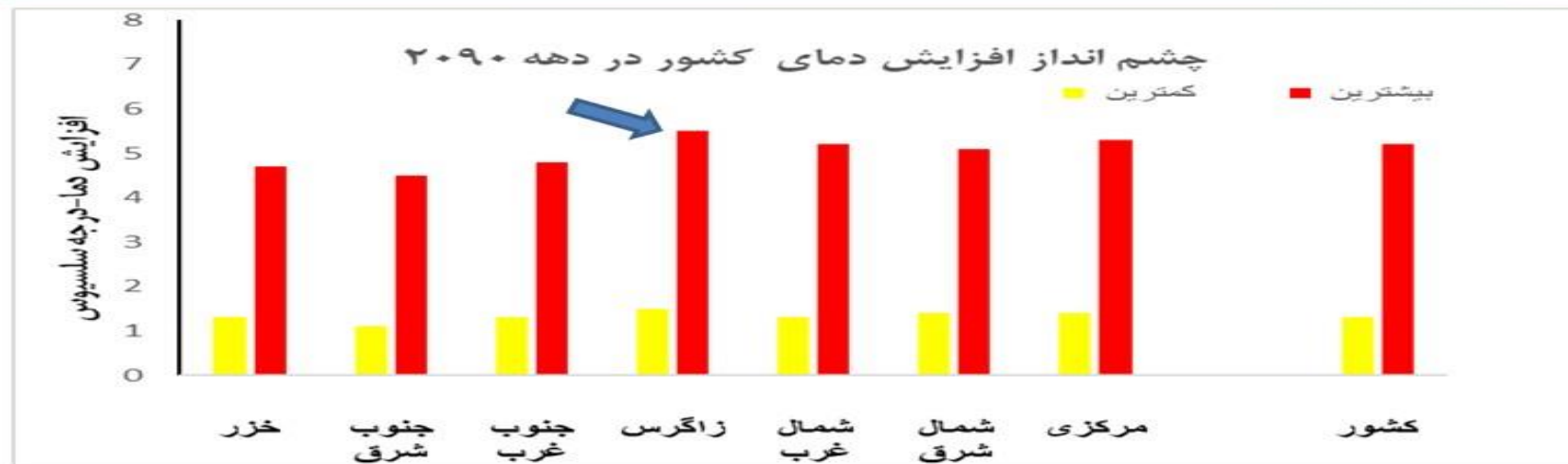
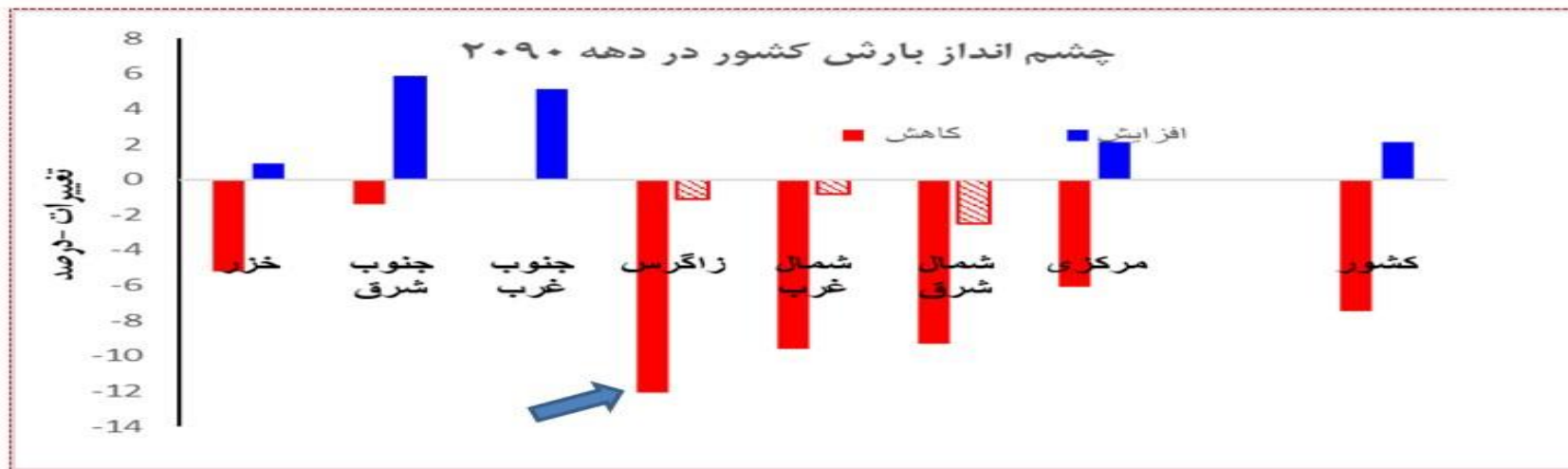

حریق

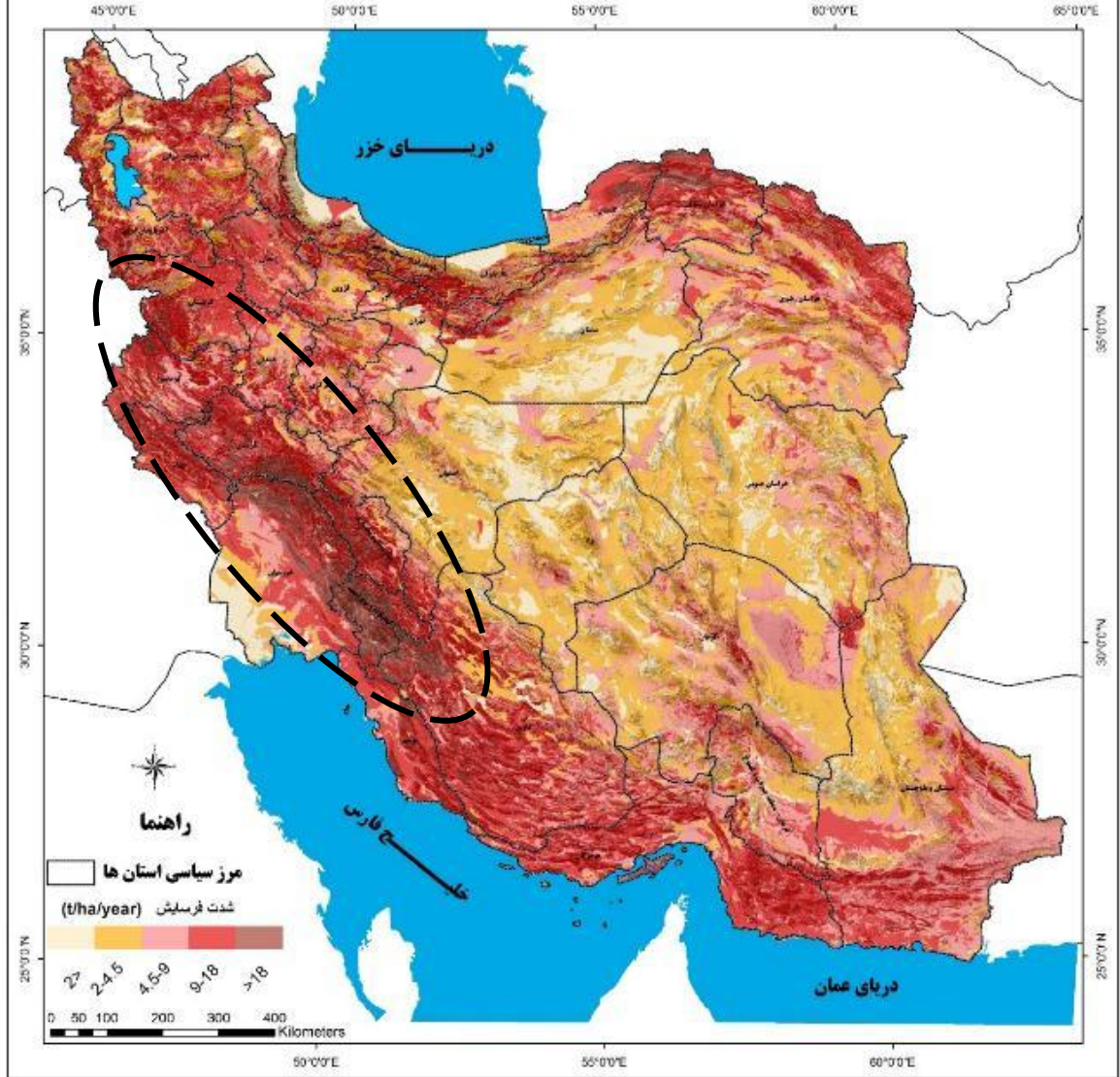
رها سازی زباله

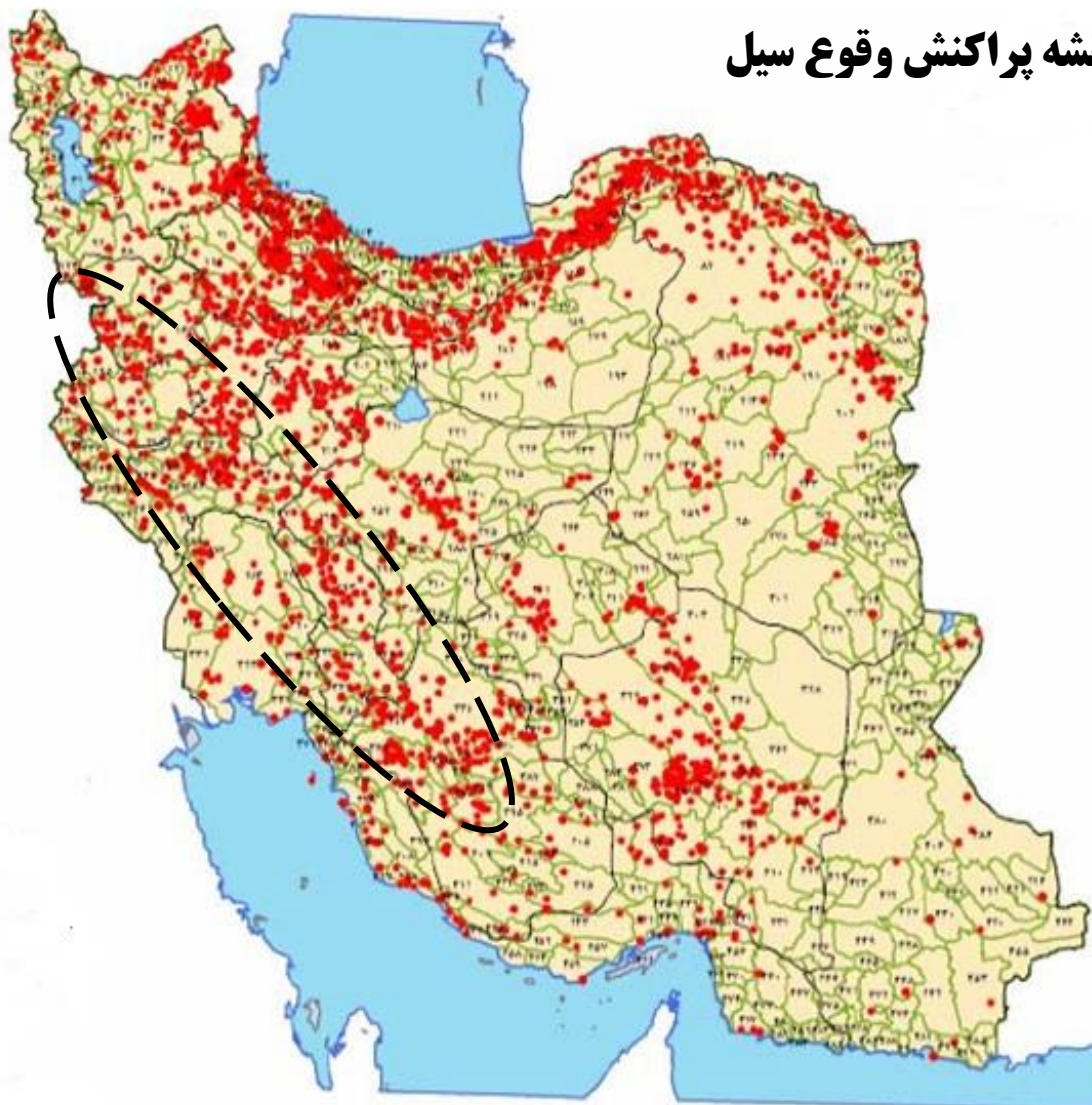
چشم انداز آینده زاگرس (مأخذ: سازمان هواشناسی کشور)

نقشه کلاس شدت فرسایش آبی در استان‌ها

نقشه پراکنش وقوع سیل

۵۵.۹ میلیون نفر از جمعیت کشور در ✓

معرض خطر سیل می باشند که از این

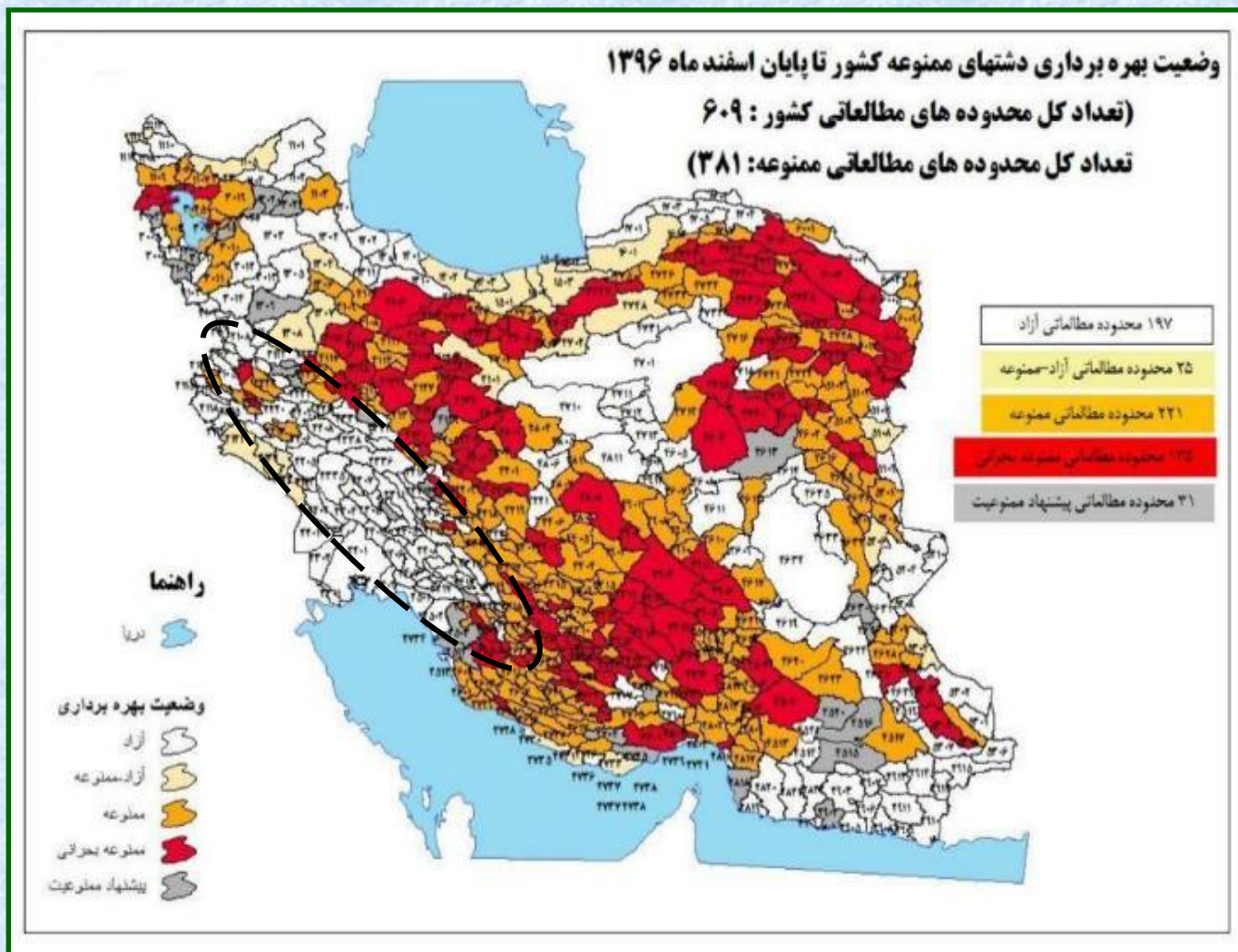
میزان ۱۵ میلیون نفر در معرض خطر سیل

با شدت بالا هستند.

تعداد ۶۵۴۴ مورد ثبت شده ✓

درصد	جمعیت ساکن (نفر)	شدت سیل خیزی
۱۸.۸	۱۵۲۴۸۵۱۱	زیاد
۶۰.۵	۴۹۱۰۱۸۷۱	متوسط
۲۰.۷	۱۶۷۹۹۶۱۹	کم و ناچیز
۱۰۰	۸۱۱۵۰۰۰۰	جمع کل

دشتهای ممنوعه و بحرانی

● افت شدید آبهای زیرزمینی در بسیاری از دشتهای کشور به میزان نیم تا ۲ متر در سال و ممنوعه شدن بسیاری از آنها توسط وزارت نیرو جهت جلوگیری از خسارت های بیشتر

● **بیان منفی در دشتهای کشور و وجود ۳۸۱ دشت ممنوعه و بحرانی** (وزارت نیرو ۱۳۹۶).

● **ضرورت توجه بیشتر به حوزه های مجاور برای جبران بیان منفی و ناترازی آبهای زیرزمینی (بوم سازگان زاگرس)**

اجرای نامتوازن پروژه های عمرانی و عدم رعایت الزامات زیست محیطی در برخی موارد

عدم تامین حقآبه زیست محیطی رودخانه های پایین دست سدها و تالابها

عدم اجرای برخی مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست نظیر ارتقای ضریب حفاظتی مناطق حفاظت شده

احداث و توسعه سکونت گاه ها در رویشگاه های جنگلی زاگرس

برخی از مصادیق ناهماهنگی دستگاه ها در حوزه زاگرس

عدم ساماندهی و تجمیع روستاها و آبادی های کمتر از ۲۰ خانوار داخل و حاشیه جنگل

عدم تناسب مصوبات شورای برنامه ریزی و توسعه و کمیته های استانی با مصوبات ملی دستگاه های اجرایی نظیر احداث پارک جنگلی و طرح های گردشگری در ذخیره گاه های جنگلی

عدم هماهنگی دستگاه های اجرائی در خصوص مخاطرات، چالشها و معضلات منابع طبیعی (آتش سوزی در جنگل، تامین سوخت توسط وزارت نفت و...)

عدم مشخص بودن دستگاه مشخص اجرائی برای تامین معشیت جنگل نشینان

عدم نظام مند بودن فرآیند توسعه در بین دستگاههای اجرایی و ترک فعل برخی دستگاه ها از انجام وظایف قانونی خود

عدم اختصاص ردیف های اعتباری خاص برای اجرای مواد ۲۲، ۲۴ و ۲۷ قانون هوای پاک

برنامه سازمان برای مدیریت بومسازگانه‌های جنگلی زاگرس

- اجرای طرح‌های صیانت و مدیریت منابع جنگلی با تاکید بر حفظ و غنی سازی رویشگاه های طبیعی، مهار عوامل ناپایداری و تخریب، ترمیم و بازسازی رویشگاه های دچار خشکیدگی بلوط
- تهیه و اجرای طرح مدیریت پایدار جنگلهای زاگرس (**طرح های جنگلداری اجتماعی**)، با سه رکن اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی با مشارکت **جوامع محلی**

اشتباه مدیریتی در ارتباط با بومسازگانه‌های جنگلی کشور:

➤ عدم توجه به مسائل اجتماعی و اقتصادی

➤ جزیره ای دیدن یک بومسازگان!!!

➤ باید مدیریت جامع حوزه آبخیز با تمام جنبه های اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی اعمال شود

«برای مدیریت دریاچه، باید رودخانه ها را مدیریت کرد، برای مدیریت رودخانه ها باید کوهستانها را مدیریت کرد، برای مدیریت کوهستانها باید فقر را مهار کرد و برای مهار فقر باید ظرفیتهای انسانی و طبیعی شناسایی مدیریت شوند»

پیشینه مدیریت در بوم سازگانهای جنگلی زاگرس

- سالهای ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۱: اجرای نخستین طرح های زغال گیری
- سالهای ۱۳۵۲ تا ۱۳۶۲: اجرای طرح های قرق و احیا در مساحتی بالغ بر ۴۵۰ هزار هکتار در ۸ استان زاگرسی
- سالهای ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۰: تهیه و اجرای طرح های بهره برداری از سقز
- سال ۱۳۶۰: تهیه طرح جامع مقدماتی جنگل های کهگیلویه و بویراحمد براساس الگوی طرح های شمال
- سال ۱۳۷۵: اجرای طرح مدیریت منابع جنگلی در استان های زاگرسی
- سال ۱۳۸۲: اجرای طرح ملی صیانت از جنگلهای زاگرس
- سال ۱۳۹۲: اجرای طرح کنترل و مقابله با پدیده خشکیدگی بلوط
- سال ۱۴۰۱: تهیه پیش نویس سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس

نتایج اجرای تمام طرحها در زاگرس:

- این طرحها اساسا منطبق با اصول علمی و فنی جنگلداری بوده اند
- محور فعالیت در این طرحها عمدتا شامل عملیات احیایی، غنی سازی و حفاظت و ارتقاء شاخصهای اکولوژیکی توده های جنگلی بوده است و به ارتقاء شاخصهای اقتصادی و اجتماعی کمتر توجه شده است.
- سازمان و کارشناسان مربوطه دلسوزانه زحمات زیادی کشیدند و هزینه های زیادی نیز صرف شد
- بر اساس مشاهدات و نتایج تحقیقات و بنا به نظر کارشناسانی که سالها دلسوزانه زحمت کشیدند و برای احیا و حفظ جنگلهای زاگرس بی انتها تلاش کردند، نتایج رضایتبخشی حاصل نشد.
- دلیل اصلی عدم نتیجه مورد انتظار از اجرای طرحها، «جنگل نشینان» و «کمبود اعتبارات» عنوان می شود
- شاید دلیل اصلی عدم انطباق طرحها با واقعیت منطقه باشد

ظرفیت ها و واقعیهایی در مورد جنگلهای زاگرس

- استقرار زادآوری جنسی **بسیار ضعیف** هست.
- درختان دانه زاد عمدتاً به سن پیری و دیر زیستی رسیده اند
- بیش از **۹۰ درصد** جنگل های زاگرس دارای فرم رویشی **شاخه زاد** است
- **تخریب** در بسیاری از مناطق جنگلی به حدی بالاست که توان ترمیم توسط خود جنگل وجود ندارد (تعادل زیستی و اکولوژیکی بهم خورده است)
- جنگلهای عمدتاً دارای **مالکین عرفی** هستند
- نوع فعالیت مردم در جنگل در مناطق مختلف زاگرس متفاوت هست
- در برخی موارد مردم محلی **در مقابل احیای جنگل مقاومت** می کنند.
- انواع **آفت و بیماری** در این جنگلهای در حال توسعه می باشد.
- در ۵۰ سال اخیر به طور متوسط **ارتفاع** توده های جنگلی به میزان **۴ متر** کاهش یافته است
- بیش از **۵۳ درصد** مساحت جنگل های بلوط زاگرس **تنک** و تاج پوشش **کمتر از ۲۵ درصد** دارند

گلازنی درختان
بلوط برای تعلیف
دام در کردستان

شیوه غلط گلازنی درختان بلوط

درختان بلوط گلازنی شده

حضور بیش از ظرفیت دام در جنگل

زاد آوری طبیعی
دانه زاد در
جنگلهای بانه

جمع آوری بذر درختان
بلوط برای فروش

عملیات سقز گیری از
درختان پسته وحشی

سقز گیری از درختان یسته وحشی

کشت زیر آشکوب

ISNA PHOTO

Ahmad Mohammadi

رصد ماهواره ای حریق در جنگلهای زاگرس

۷۰ درصد آتش سوزی جنگل های کشور در زاگرس رخ می دهد

تغییرات (%)	سال 1403	سال 1402	
55	1291	896	تعداد (فقره)
270	38300	8155	سطح (هکتار)

مهمترین بیماری های خسارت زا ❖ ذغالی بلوط

مهمترین گیاهان انگلی و نیمه انگلی خسارت زا

❖ لورانتوس
❖ ارس واش

مهمترین آفات در جنگلهای زاگرس:
❖ پروانه جوانه خوار بلوط،
❖ پروانه برگ خوار بلوط،

ریشه مشکلات جنگلهای زاگرس:

- وابستگی معیشتی نادرست مردم محلی به جنگل
- کمبود اعتبارات

چه باید کرد؟

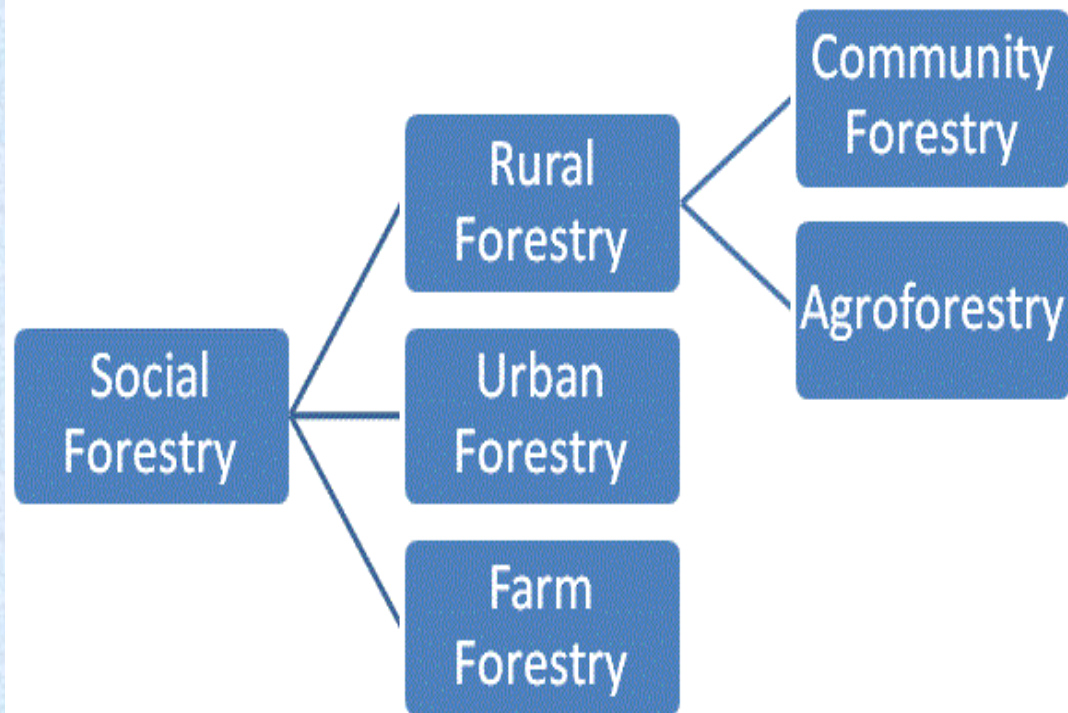
حذف جنگلنشینان و قرق عرصه های جنگلی؟
ساماندهی فعالیت جنگلنشینان؟

راه کار؟ ایجاد یک بسته مدیریتی با ویژگی های ذیل:

- ظرفیت مردم محلی و عرصه های جنگلی و مرتعی شناسایی و طبقه بندی شود
- خواسته ها و نیازهای مردم محلی و دولت شناسایی و در آن دیده شود
- ساده و قابل اجرا باشد
- برای حوزه های آبخیز به طور جامع و سامانه های عرفی به عنوان واحد کار برنامه ریزی شود
- گره زدن منافع مردم محلی به حفظ و احیای عرصه های جنگلی
- آموزش و ترویج
- تقویت حس مالکیت عرفی
- توجه به دانش بومی و تلفیق آن با علم جنگلشناسی روز
- وظیفه مندی همه دستگاه ها
- پایش و نظارت

جنگلداری اجتماعی در زاگرس

Social Forestry in the Zagross Region

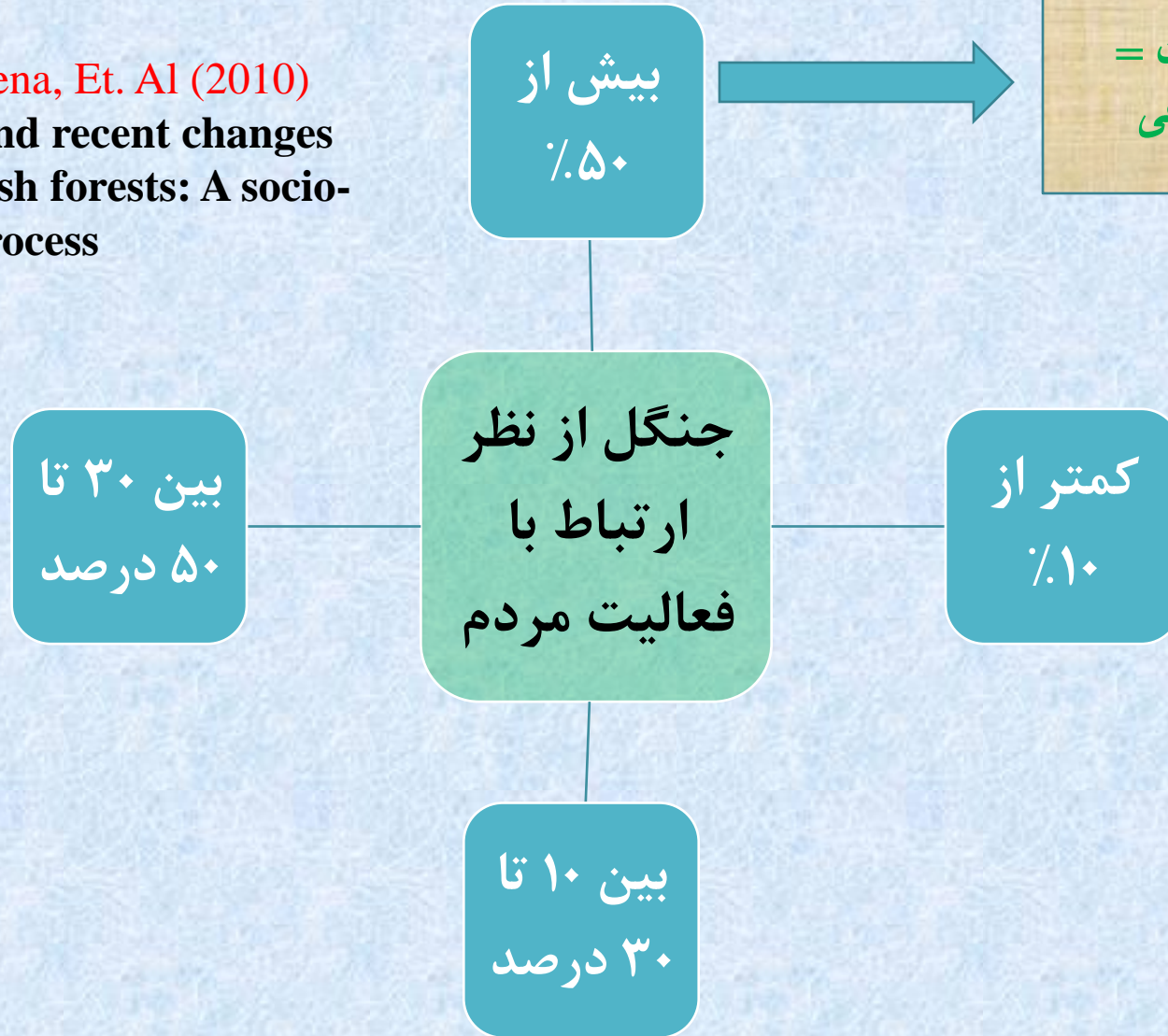
تعریف: عبارت است از مدیریت جنگل با مشارکت منطقی مردم محلی به طوری که منافع مردم در حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری از جنگلها دیده شود.

➤ این اصطلاح برای اولین بار توسط کمیسیون طبیعی سازمان کشاورزی هند در سال ۱۹۷۶ استفاده شد.

➤ در این مدل مردم همواره نگران تخریب جنگل هستند.

María Valbuena, Et. Al (2010)
Historical and recent changes
in the Spanish forests: A socio-
economic process

طرح جنگلداری اجتماعی = آشتی مردم و منابع طبیعی

خواسته دولت (منابع طبیعی)

- استقرار زادآوری
- کاهش آتش سوزی
- کاهش قاچاق چوب
- ارتقاء کیفیت درختان و توده ها
- و ..... و

خواسته مردم

- تعلیف دام
- استفاده از محصولات عرصه های طبیعی: چوب، سقز، بنه، برگ، گیاهان دارویی، قارچ، استفاده از زیر آشکوب و ....
- امرار و معاش در عرصه های منابع طبیعی
- گردشگری از نوع بومگردی سنتی
- آبرزی پروری
- زنبورداری
- و .....

پروفسور فرناندو پولیدو از دانشگاه اکسترامادورا، اسپانیا: اجرای طرح جنگلداری اجتماعی در سالهای اول با مشکلات زیادی رو برو خواهد بود.

آموزش نحوه صحیح گلازنی

حمایت از نونهالهای دانه زاد

حمایت از کنده
درخت قطع
شده برای جست
دهی بهتر

نهال ۶ ساله بلوط
در جنگلهای بانه

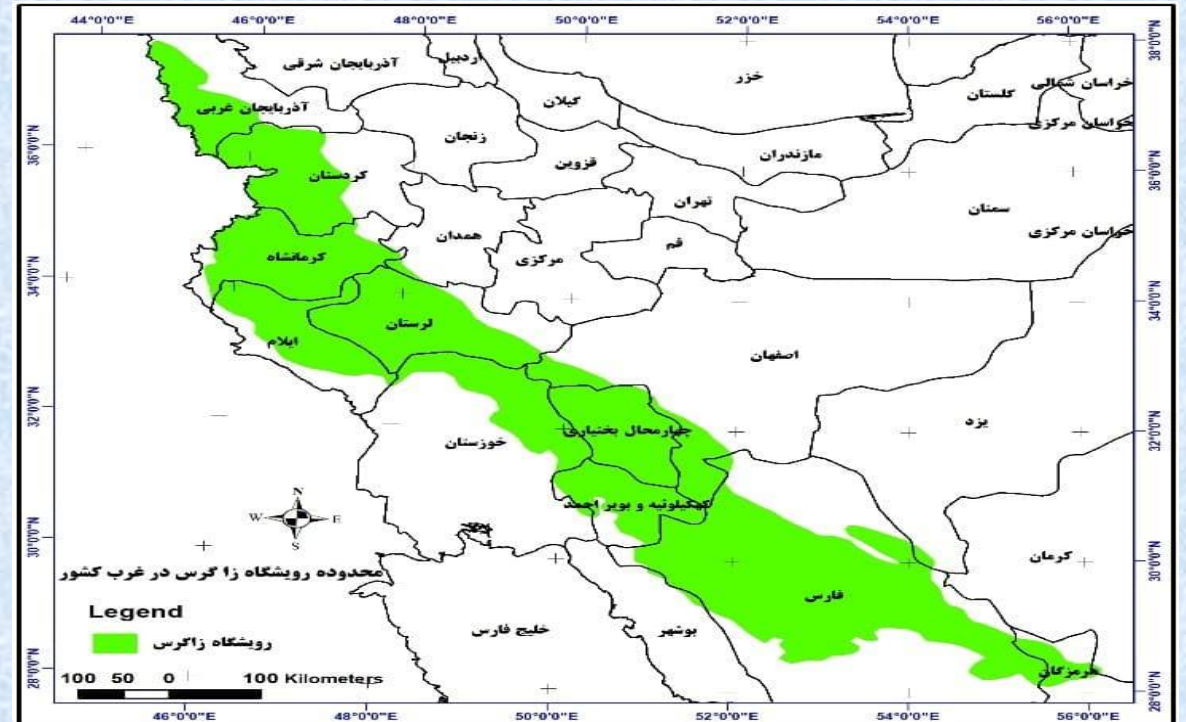
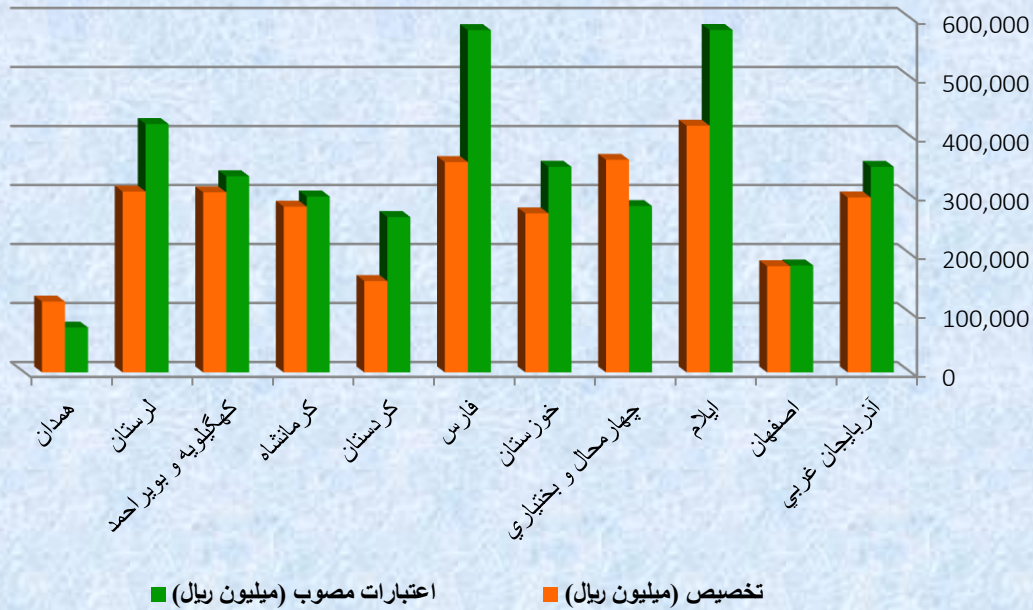
جست ۱۰ ساله درخت بلوط

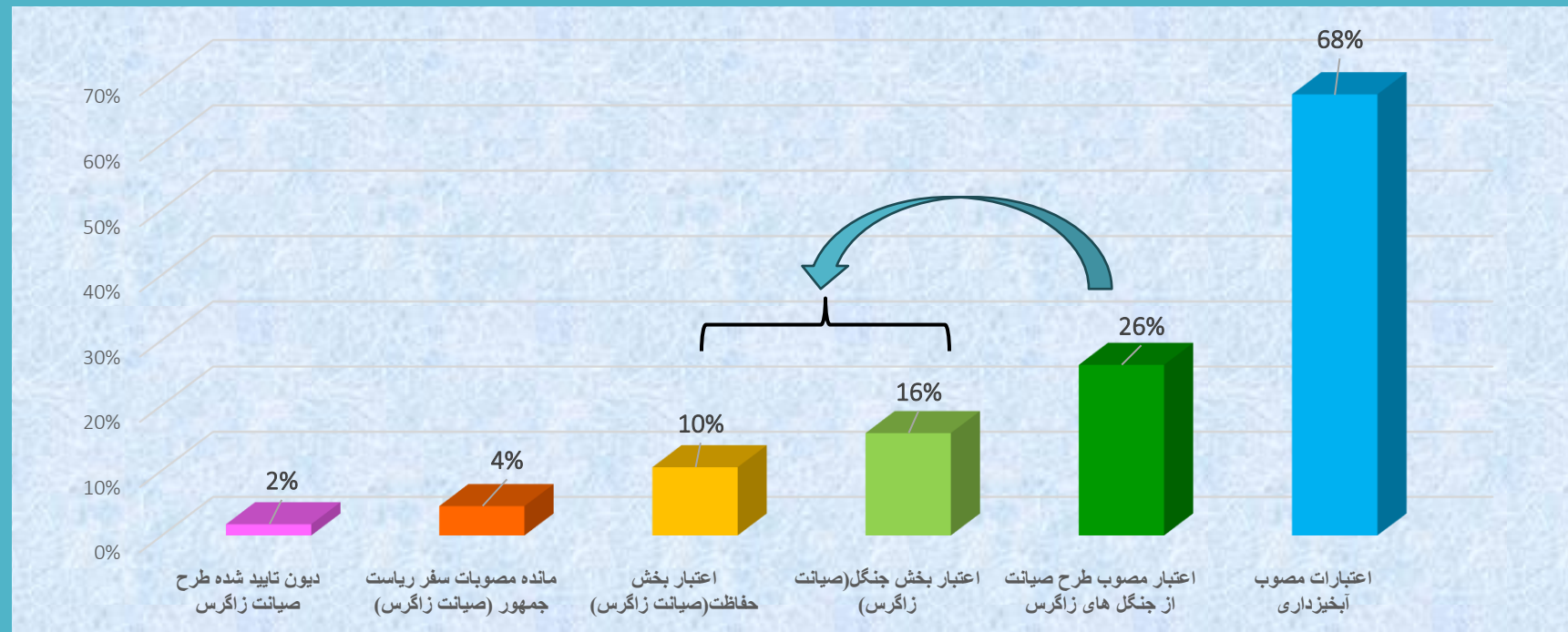
اعتبارات مصوب و تخصیصی طرح سیانت از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۲

۳۷۱۲۴۷۳	جمع مصوب ۷ سال (میلیون ریال)
۳۰۴۹۰۰۹	جمع تخصیص ۷ سال (میلیون ریال)
۸۲.۱	درصد تخصیص ۷ سال

مقایسه سهم و درصد اعتبارات، مانده مصوبات و دیون تأیید شده طرح های آبخیزداری و صیانت از جنگلهای زاگرس در سال ۱۴۰۳

اعتبارات - میلیون ریال	
۶۹۷۱۰۰۰	اعتبار مصوب آبخیزداری
۲۷۰۰۰۰۰	اعتبار مصوب طرح صیانت از جنگل های زاگرس
۱۶۲۰۰۰۰	اعتبار بخش جنگل (صیانت زاگرس)
۱۰۸۰۰۰۰	اعتبار بخش حفاظت (صیانت زاگرس)
۴۶۴۰۰۰	مانده مصوبات سفر ریاست جمهور (صیانت زاگرس)
۱۷۷۳۷۴	دیون تأیید شده طرح صیانت زاگرس

پیش نویس سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس

و

تشکیل کمیته ملی راهبری حمایت از جنگل های زاگرس

کمیته ملی راهبری حمایت از جنگل‌های زاگرس

در سال **۱۳۹۹** بنابر تقاضای سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و تایید وزارت متبوع، طی نامه شماره ۲۰۶۱۶/۰۲۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۸/۲۷ از جانب وزیر محترم جهادکشاورزی (وقت)، تشکیل "**کمیته ملی راهبری حمایت از جنگل‌های زاگرس**" با هدف تقویت ساز و کارهای اجرایی، تعامل و هماهنگی بین دستگاه‌ها و تاب‌آوری جنگل‌های زاگرس با عنوان رییس جمهور محترم (وقت) پیشنهاد و با موافقت و تأیید ایشان، تشکیل کمیته مصوب شد و در طول دوره دولت دوازدهم، تعداد ۲ جلسه این کمیته برگزار و مصوبات مربوط به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ابلاغ گردیده است. شایان ذکر است که بر اساس **مصوبات اولین جلسه کمیته ملی فوق‌الذکر**، "**تدوین سند حفاظت و مدیریت پایدار بوم‌سازگان زاگرس و برنامه‌های اجرایی در مقاطع زمانی کوتاه مدت، میان‌مدت و بلندمدت**" توسط سازمان منابع طبیعی کشور با مشارکت سایر دستگاه‌های موثر در مدیریت این جنگل‌ها، پیش‌بینی و مصوب شده است. در دولت سیزدهم یک جلسه برگزار و پیگیری سازمان برای برگزاری جلسه چهارم منجر به

اهداف راهبردی در ارتباط با سند مدیریت پایدار جنگل های زاگرس

- راهبرد ۱ : دستیابی به انسجام سازمانی و مدیریت جامع در بوم سازگان زاگرس
- راهبرد ۲ : سالم سازی و افزایش تاب آوری بوم سازگان زاگرس
- راهبرد ۳ : بهبود معیشت وابسته به منابع طبیعی و حذف بهره برداری ناپایدار با مشارکت مردم زاگرس نشین
- راهبرد ۴ : سازگاری طرح های توسعه ای و عمرانی با بوم سازگان زاگرس
- راهبرد ۵ : تحقیقات، آموزش و ترویج دانش بومی در بوم سازگان زاگرس
- راهبرد ۶ : آشکارسازی روند تغییرات دوره ای، مدیریت داده ها و اطلاعات و پایش پایداری بوم سازگان زاگرس

اقدامات مورد نظر در ارتباط با سند مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس

برنامه های اجرایی پیشنهادی کوتاه مدت (دو ساله) سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور
در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس

ملاحظات	حجم تعهد		واحد	برنامه های پیشنهادی کوتاه مدت در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس	ردیف
	۱۴۰۳	۱۴۰۲			
	۲۰۰	۲۰۰	هزار هکتار	ظرفیت سازی و تحلیل دست اندرکاران و ذینفعان بوم سازگان زاگرس	۱
	۰	۱۵۰۰	هزار هکتار	پهنه بندی زوال جنگلهای زاگرس	۲
	۱۰۰	۱۰۰	هزار هکتار	تهیه و اجرای طرح جنگلداری اجتماعی زاگرس	۳
	۵۰۰	۵۰۰	هزار هکتار	بازنگری طرح های مرتعداری	۴
	۳۰	۳۰	هزار هکتار	شناسایی ذخیره گاه های جنگلی	۵
	۲۰	۲۰	هزار هکتار	شناسایی محوط بذرگیری	۶
	۵۰	۵۰	هزار هکتار	غنی سازی جنگل با بذر و نهال	۷
	۸۰	۸۰		توسعه جنگل با بذر و نهال	
	۶	۵	فقره	تجهیز نهالستانهای جنگلی	۸
	۱۱	۱۱	فقره	تکمیل و تجهیز پاسگاه های حفاظتی	۹
	۲۶	۲۵	واحد	بکارگیری نوین پهپاد	۱۰
	۳۰	۳۰	هزار هکتار	خرید حقوق عرفی جهت ساماندهی زراعت زیر اشکوب	۱۱
	۵۰	۵۰	هزار هکتار	ساماندهی بهره برداری از محصولات فرعی جنگلی و مرتعی	۱۲
	۲۶	۲۵	کارگاه	برگزاری دوره های آموزشی ترویجی و توسعه تسهیل گیری	۱۳
	۱۵	۱۵	هزار هکتار	توسعه زراعت چوب	۱۴
	۲۰	۲۵	تعداد	احاله مدیریت پارک های جنگلی طبیعی و دست کاشت و پارک های آبخیز	۱۵
	۲۰۰	۲۰۰	هزار هکتار	شناسایی و معرفی کانون ها و مناطق بحرانی	۱۶
	۱۱	۱۱	فقره	مستند سازی و ترویج الگوهای موفق	۱۷
	۱۵۰۰	۰	هزار هکتار	اجرای سیستم پایش سلامت جنگل	۱۸
	۳۰۰۰	۳۰۰۰	هزار هکتار	پایش روند تغییرات پوشش جنگلی زاگرس	۱۹
	۱۰۰	۱۰۰	هزار هکتار	مبارزه با آفات و امراض و کانون های خشکیدگی زاگرس	۲۰
	۳۰	۳۰	هزار هکتار	عملیات بهداشتی ، پرورشی و جوان سازی جنگل	۲۱

برنامه های اجرایی پیشنهادی میان مدت (پنجساله) سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور
در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس

ملاحظات	حجم تعهد					واحد	برنامه های پیشنهادی میان مدت (پنجساله) در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس	ردیف
	۱۴۰۸	۱۴۰۷	۱۴۰۶	۱۴۰۵	۱۴۰۴			
	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	هکتار	احیاء و بازسازی جنگلهای تخریب یافته	۱
	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	پاسگاه حفاظتی	تکمیل و تجهیز پاسگاه های حفاظتی	۲
	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	هکتار	تهیه طرح مدیریت ذخیره گاههای جنگلی	۳
	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	هکتار	تهیه و اجرای طرح جنگلداری اجتماعی زاگرس	۴
	۲	۲	۲	۲	۲	فقره	تجهیز نهالستانهای جنگلی	۵
	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	واحد	بکارگیری فناوریهای نوین	۶
	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	هکتار	ساماندهی زارعت زیر اشکوب و خرید حقوق عرفی	۷
	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	هکتار	توسعه زارعت چوب	۸
	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۰	هکتار	پایش روند تغییرات پوشش جنگلی زاگرس	۹
	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	هکتار	اجرای سیستم پایش سلامت جنگل	۱۰
	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	اسناد	مستند سازی و ترویج الگوهای موفق	۱۱
	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	کارگاه	برگزاری دوره های آموزشی و ترویجی و توسعه تسهیگری	۱۲
	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	هکتار	مبارزه با آفات و امراض و کانونهای خشکیدگی زاگرس	۱۳
	۲	۲	۲	۲	۳	مرکز	ایجاد مرکز سنجش و ژئوپرتال داده های رقومی بوم سازگان زاگرس	۱۴
	۲	۲	۲	۲	۳	فقره	اجرای طرح های تحقیقاتی در بوم سازگان زاگرس	۱۵
	۲	۲	۲	۳	۵	صندوق	توسعه صندوق های اعتباری و تقویت تشکلهای بومی و صنفی	۱۶
	۲	۰	۰	۲	۰	پروژه	توسعه طرح های پایلوت روستایی و پروژه های بین المللی	۱۷
	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	واحد دامی	ساماندهی و تعدیل دام	۱۸
	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	هکتار	اعمال شیوه های سازگاری با تغییرات اقلیمی در طرحهای جنگلداری و مرتعداری	۱۹
	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	اجرای عملیات آبخیزداری	۲۰
	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	هکتار	کنترل و مبارزه با حریق جنگلها و مراتع	۲۱
	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	شهرستان	تقویت یگان حفاظت منابع طبیعی	۲۲
	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	هکتار	توسعه جنگل کارپهای مشارکتی و خیرین	۲۳
	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	هکتار	تهیه و اجرای طرح های مرتعداری	۲۴
	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	فقره	ثبت و توسعه دانش بومی در زاگرس	۲۵
	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	بررسی اثر بخشی اقدامات انجام شده	۲۶
	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	کیلومتر	احداث کمربند حفاظتی	۲۷

برنامه های اجرایی پیشنهادی بلند مدت (دهساله) سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور
در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس

حجم تعهد (دهساله)										واحد	برنامه های پیشنهادی بلند مدت (دهساله) در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس	ردیف
۱۴۱۸	۱۴۱۷	۱۴۱۶	۱۴۱۵	۱۴۱۴	۱۴۱۳	۱۴۱۲	۱۴۱۱	۱۴۱۰	۱۴۰۹			
۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	هکتار	احیاء و بازسازی جنگلهای تخریب یافته	۱
۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	پاسگاه حفاظتی	تکمیل و تجهیز پاسگاه های حفاظتی	۲
۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	هکتار	تهیه طرح مدیریت ذخیره گاههای جنگلی	۳
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	هکتار	تهیه و اجرای طرح جنگلداری اجتماعی زاگرس	۴
۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	فقره	تجهیز نهالستانهای جنگلی	۵
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	واحد	بکارگیری فناوریهای نوین	۶
۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	هکتار	ساماندهی زارعت زیر اشکوب و خرید حقوق عرفی	۷
۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	هکتار	توسعه زارعت چوب	۸
۶۰۰۰۰۰۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۰	هکتار	پایش روند تغییرات پوشش جنگلی زاگرس	۹
۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	هکتار	اجرای سیستم پایش سلامت جنگل	۱۰
۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	اسناد	مستند سازی و ترویج الگوهای موفق	۱۱
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	کارگاه	برگزاری دوره های آموزشی و ترویجی و توسعه تسهیلات	۱۲
۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	هکتار	مبارزه با آفات و امراض و کانونهای خشکیدگی زاگرس	۱۳
۲	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۳	مرکز	ایجاد مرکز سنجش و ترگوپرتال داده های رقومی بوم سازگان زاگرس	۱۴
۲	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۳	فقره	اجرای طرح های تحقیقاتی در بوم سازگان زاگرس	۱۵
۲	۲	۲	۳	۵	۲	۲	۲	۳	۵	صندوق	توسعه صندوق های اعتباری و تقویت تشکلهای بومی و صنفی	۱۶
۲	۰	۰	۲	۰	۲	۰	۰	۲	۰	پروژه	توسعه طرح های پایلوت روستایی و پروژه های بین المللی	۱۷
۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	واحد دامی	ساماندهی و تعدیل دام	۱۸
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	هکتار	اعمال شیوه های سازگاری با تغییرات اقلیمی در طرحهای جنگلداری و مرتعداری	۱۹
۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	هکتار	اجرای عملیات آبخیزداری	۲۰
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	هکتار	کنترل و مبارزه با حریق جنگلها و مراتع	۲۱
۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	شهرستان	تقویت یگان حفاظت منابع طبیعی	۲۲
۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	هکتار	توسعه جنگل کاریهای مشارکتی و خیرین	۲۳
۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	هکتار	تهیه و اجرای طرح های مرتعداری	۲۴
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	فقره	ثبت و توسعه دانش بومی در زاگرس	۲۵
۶۰۰۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	هکتار	بررسی اثر بخشی اقدامات انجام شده	۲۶
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	کیلومتر	احداث کمر بند حفاظتی	۲۷

برنامه های اجرایی پیشنهادی میان مدت (پنجساله) سایر دستگاهها
در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس

ردیف	برنامه های پیشنهادی میان مدت (پنجساله) در سند جامع حفاظت و مدیریت پایدار بوم سازگان زاگرس	واحد	دستگاه مسیول	حجم تعهد				
				۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۵	۱۴۰۶
۱	افزایش سهمیه نفت و گاز روستاهای جنگلی زاگرس	روستا	وزارت نفت	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰
۲	توسعه انرژی های نو	روستا	وزارت نیرو	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰
۳	ارزیابی زیست محیطی پروژه های عمرانی زاگرس	ضوابط و الزامات زیست محیطی	سازمان حفاظت محیط زیست	برنامه مصوب	برنامه مصوب	برنامه مصوب	برنامه مصوب	برنامه مصوب
۴	ایجاد تعاونی جدید	تعاونی	سازمان تعاون روستایی	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
۵	ساماندهی نظام بهره برداری و تقویم زمانی کوچ عشایر	هکتار	وزارت جهاد کشاورزی	۱ میلیون	۱ میلیون	۱ میلیون	۱ میلیون	۱ میلیون
۶	شناسایی، کنترل و مبارزه با آفات زراعی ، باغی و عمومی	هکتار	سازمان حفظ نباتات	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
۷	تدوین و برنامه ریزی واحدهای درسی در مراکز آموزشی و دانشگاهها	واحد درسی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت آموزش و پرورش	برنامه مصوب	برنامه مصوب	برنامه مصوب	برنامه مصوب	برنامه مصوب
۸	حمایت از ظرفیتهای اشتغالزایی و توانمند سازی بهره برداران عرفی	ریال	وزارت رفاه و تأمین اجتماعی	۵۰۰ میلیارد	۵۰۰ میلیارد	۵۰۰ میلیارد	۵۰۰ میلیارد	۵۰۰ میلیارد
۹	توسعه پارکهای علم و فن آوری	پارک	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۱	۱	۱	۱	۱
۱۰	احداث و تجهیز ایستگاههای هواشناسی	ایستگاه	سازمان هواشناسی	۸	۸	۸	۸	۸
۱۱	استقرار و گسترش ناوگان هوایی اطفای حریق	پایگاه	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۵	۵	۵	۵	۵
۱۲	ارتقای فرهنگ عمومی و اطلاع رسانی	برنامه های مستند علمی و ترویجی	سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۱۳	توسعه صنایع تبدیلی محصولات فرعی جنگلی و مرتعی	کارگاه های زود بازده	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۲۰	۲۰	۲۵	۲۵	۲۵
۱۴	بازنگری مطالعات ارزیابی توان سرزمین	هکتار	سازمان برنامه و بودجه	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
۱۵	ساماندهی و تعدیل دام	واحد دامی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰
۱۶	اختصاص منابع آبی و حق آبه های طبیعی به اکوسیستم های جنگلی، مرتعی و تالاب ها	متر مکعب	وزارت نیرو	میزان نیاز زیست محیطی	میزان نیاز زیست محیطی	میزان نیاز زیست محیطی	میزان نیاز زیست محیطی	میزان نیاز زیست محیطی
۱۷	احیا و بازسازی عرصه های معدنی و مسیولیت اجتماعی	هکتار	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰
۱۸	جنگل کاری در بالادست سدها	هکتار	وزارت نیرو	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
۱۹	توسعه دامداری متمرکز و پرداخت تسهیلات خرید دام	دامداری صنعتی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

مصوبات اولین جلسه کمیته راهبری حمایت از جنگلهای زاگرس مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۳

ردیف	مصوبات جلسه	مسؤل اقدام	زمان مقرر
۱	دبیرخانه ستاد ملی راهبری حمایت از جنگلهای زاگرس در سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور با مسؤلیت رییس سازمان تشکیل گردد و جلسات ستاد منظم و مستمر برگزار گردد.	سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	هر دو ماه یکبار
۲	سند جامع بوم سازگان تهیه و در آن وظایف و اقدامات سایر دستگاهها و وزارتخانهها جهت بهبود وضعیت زاگرس تدوین و ارائه گردد.	سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	ظرف مدت یک ماه
۳	نقشه جدید پهنه بندی آفات و بیماریهای جنگلهای زاگرس تهیه و ردیف اعتباری مستقلی برای آن منظور و گزارش دوره ای کنترل و پایش آن در جلسات آتی ارائه گردد.	سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	ظرف مدت یک سال
۴	مقرر شد در مناطق بحرانی حریق در فصل آتش سوزی باالگردد با هماهنگی سازمان مدیریت بحران و وزارت دفاع به صورت ۲۴ ساعته در اختیار سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار گیرد.	وزارت دفاع و نیروهای مسلح و استناداریها	۶ ماه اول هر سال
۵	اقدامات آبخیزداری و آبخوان داری در محدوده زاگرس به قوت و سرعت انجام گیرد.	سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	مستمر
۶	اعتبارات سلامت از جنگلهای زاگرس در سال جاری و به صورت کامل تخصیص یابد.	سازمان برنامه و بودجه	تا پایان سال
۷	اعتبار سال جاری برای مبارزه با بیماریها و آفات تامین و تخصیص داده شود.	سازمان برنامه و بودجه	تا پایان سال
۸	از پتانسیلهای تولیدات محصولات فرعی در حوزه زاگرس توسط بهره برداران عرفی در قالب طرح استفاده و درآمدهای حاصل را برای احیاء جنگلهای زاگرس استفاده گردد.	وزارت جهاد کشاورزی (معاونت زراعت، معاونت باغبانی و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری)	مستمر
۹	مقرر شد بحث سوخت رسانی (گازرسانی) در خاتوارهای جنگل نشین در اسرع وقت با اولویت پیگیری و انجام گیرد.	وزارت نفت با معرفی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	ظرف مدت سه ساله
۱۰	ایستگاههای جدید پایش و هواشناسی با توجه به مطالعات مکانیابی انجام شده توسط سازمان هواشناسی در محدوده جنگلهای زاگرس استقرار یابند.	سازمان هواشناسی	ظرف مدت یک سال
۱۱	مقرر گردید در جلسات آتی از تشکلهای و نمایندگان انجمنها نیز دعوت گردد.	سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	مستمر
۱۲	تقویت نیروهای حفاظتی، تامین و تجهیز امکانات مورد نیاز مورد توجه و تاکید قرار گیرد.	سازمان برنامه و بودجه و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	ظرف مدت یک سال

مصوبات دومین جلسه کمیته راهبری حمایت از جنگلهای زاگرس مورخ ۱۴۰۰/۵/۴

ردیف	مصوبات جلسه	مسئول اقدام	دستگاه همکار	مهلت مقرر
۱	ارجاع برنامه جامع حفاظت و مدیریت پایدار زاگرس به کمیسیون زیر بنایی دولت برای طی کردن فرایند تصویب سند در هیات دولت	ریاست جمهوری	وزارت جهاد کشاورزی	۱۵ روز
۲	تکمیل نقشه ها و اخذ سند کاداستر در استانهای زاگرس	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور	سازمان ثبت اسناد	تا پایان سال ۱۴۰۰
۳	شناسایی، تعیین حدود و آگهی ذخیره گاه های جنگلی زاگرس در سطح ۱۰۰ هزار هکتار	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور		تا پایان سال ۱۴۰۰
۴	اولویت مبارزه با آفات جنگلهای زاگرس و تامین اعتبار در سطح ۷۵ هزار هکتار	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور	سازمان برنامه بودجه و سازمان حفظ نباتات	تا پایان سال ۱۴۰۰
۵	تامین اعتبار برای تجهیز یگان حفاظت منابع طبیعی، و تامین ادوات اطفای حریق در زاگرس	سازمان برنامه و بودجه		تا پایان سال ۱۴۰۰
۶	عملیات اصلاحی، بهداشتی و ایجاد سامانه آبیگر برای کنترل و مقابله با زوال جنگلهای زاگرس در سطح ۳۰۰ هزار هکتار	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور		تا پایان سال ۱۴۰۰
۷	شناسایی مناطق بحرانی و ایجاد دیده بانی و گشت و مراقبت برای پیشگیری از حریق در جنگلهای زاگرس	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور		تا پایان سال ۱۴۰۰
۸	تامین نهال، بازسازی، احیاء و غنی سازی جنگلهای آسیب دیده و مخروبه در سطح ۲۵ هزار هکتار	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور		تا پایان سال ۱۴۰۰
۹	هماهنگی برای استقرار بالگرد حداقل در ۵ استان برای شرکت در عملیات اطفاء حریق در استانهای زاگرسی	سازمان مدیریت بحران استان	وزارت دفاع و نیروهای مسلح	مستمر
۱۰	تامین سوخت مناسب و سوخت رسانی (گاز مایع؛ نفت و گازرسانی) برای روستاهای جنگلی استانهای زاگرس	وزارت نفت (شرکت پخش و توزیع سوختریال شرکت گاز)	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور	مستمر
۱۱	توسعه انرژی های نو به منظور بهره مندی خانوار های جنگل نشین زاگرس	وزارت نیرو	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور	مستمر
۱۲	ساماندهی نظام بهره برداری و تقویم زمانی کوچ عشایر کشور	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور	تا پایان سال ۱۴۰۰
۱۳	ارائه برنامه ساماندهی و تغییر الگوی کشت زراعت زیر اشکوب جنگلهای زاگرس با گونه های بومی و سازگار با جنگل	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور	تا پایان سال ۱۴۰۰
۱۴	توسعه صنایع فرآوری محصولات فرعی جنگلی و مرتعی و گیاهان دارویی با استفاده از ظرفیت بهره برداران عرفی و جوامع محلی	وزارت جهاد کشاورزی	وزارت صنعت معدن و تجارت	تا پایان سال ۱۴۰۰

مصوبات سومین جلسه کمیته راهبری حمایت از جنگلهای زاگرس مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۵

شماره: ۱۵۰۵۲/م
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۲/۱۰
ساعت: ۱۵:۲۳
محل پذیرش: محرمانه
نوع پرینت:

بسمه تعالی

وزیر محترم جهاد کشاورزی
وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
وزیر محترم کشور
معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

دو قمر معاون اول
رئیس

وزارت جهاد کشاورزی
دفترخانه محرمانه داور وزارت
۱۴۰۱/۲/۱۱
شماره: ۹۲۵

جناب آقای دکتر ساداتی نژاد
امیر سرتیپ آشتیانی
جناب آقای دکتر وحیدی
جناب آقای دکتر سلاجقه

با سلام و احترام

تصمیمات جلسه ستاد ملی راهبری حمایت از جنگل های زاگرس مورخ (۱۴۰۱/۲/۵)، حسب نظر جناب آقای دکتر مخبر معاون اول محترم رئیس جمهور به شرح ذیل جهت پیگیری و اقدام لازم ابلاغ می گردد.

- ✓ مقرر گردید وزارت کشور با همکاری وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست، استانداریان منطقه زاگرس و سایر دستگاههای مسئول یک طرح جامع و کامل از موضوعات مربوط به پیشگیری از حوادث، توسعه و نگهداری جنگل ها، ایجاد اشتغال مناسب برای ساکنان منطقه و سایر موارد لازم را حداکثر ظرف یک ماه آینده تهیه و همراه با یک زمان بندی مشخص نسبت به تکالیف دستگاهها ارائه نمایند تا پس از بررسی موضوع در جلسه بعدی، در صورت لزوم در دولت مطرح و با همکاری مجلس شورای اسلامی اقدامات اساسی برای احیاء و حفاظت از جنگل های زاگرس صورت پذیرد.
- ✓ مقرر گردید وزارت کشور با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موضوع سیستم های پایش، هشدار و هوشمند سازی جلوگیری از حریق در جنگل ها، تجهیزات مورد نیاز پشتیبانی شامل هواپیما و بالگرد آب پاش و وضعیت اعتبارات مورد نیاز را حداکثر ظرف دو هفته آینده تهیه و جهت استحضار معاون اول رئیس جمهور، ارائه نمایند.

محمد رضا محمدخانی

جناب آقای دکتر زاهدی وفا
دولت پویان

۱۳۸۶

۱۴۱۲

رونوشت:

- جناب آقای دکتر زاهدی وفا معاون محترم هماهنگی و نظارت اقتصادی و زیربنایی
- اداره کل پیگیری و اطلاعات مدیریت

پیوست ۱- اهداف کمی و اعتبار مورد نیاز اقدامات پیشنهادی واحد اولویت سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

ردیف	عنوان پروژه	سال‌های اقدام									
		تسهلات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تسهلات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تسهلات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تسهلات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تسهلات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)
۱	مدیریت آفات و بیماری‌های جنگلی زاگرس	۹۳۰۰۰	۱۸۶۰۰۰۰	۹۳۰۰۰	۱۸۶۰۰۰۰	۹۳۰۰۰	۱۸۶۰۰۰۰	۹۳۰۰۰	۱۸۶۰۰۰۰	۹۳۰۰۰	۱۸۶۰۰۰۰
۲	بازسازی و احیای جنگل‌های آسیب دیده	۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰
۳	تهیه طرح مدیریت ذخیره‌گاه‌های جنگلی	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
۴	تهیه و اجرای برنامه مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس (جنگلداری اجتماعی)	۲۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰
۵	تأمین و تجهیز یگان حفاظت و اطفای حریق	۱۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۹۲۰	۱۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۹۲۰	۱۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۹۲۰	۱۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۹۲۰	۱۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۹۲۰
۶	ساماندهی کشت زراعت زیر اشکوب جنگل‌های زاگرس	۲۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰
	جمع کل	۱۶۶۸۰۰۰۰	۱۷۰۵۰۹۲۰	۱۶۶۸۰۰۰۰	۱۷۰۵۰۹۲۰	۱۶۶۸۰۰۰۰	۱۷۰۵۰۹۲۰	۱۶۶۸۰۰۰۰	۱۷۰۵۰۹۲۰	۱۶۶۸۰۰۰۰	۱۷۰۵۰۹۲۰

۷۰۲۵۱۶۰۰

پیوست ۲- اهداف کمی و اعتباری مورد نیاز اقدامات پیشنهادی واجد اولویت سازمان حفاظت محیط زیست

عنوان پروژه	سال اقدام										جمع اعتبار	
	تهمدات ۱۴۰۱ (هکتار)	اعتبار (ریال)	تهمدات ۱۴۰۲ (هکتار)	اعتبار (ریال)	تهمدات ۱۴۰۳ (هکتار)	اعتبار (ریال)	تهمدات ۱۴۰۴ (هکتار)	اعتبار (ریال)	تهمدات ۱۴۰۵ (هکتار)	اعتبار (ریال)		
۱ مدیریت و مبارزه با آفات و بیماریها و خشکیدگی و زوال گونه‌های جنگلی و مرتعی در مناطق چهارگانه	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰
۲ احیا و بازسازی زیستگاههای آسیب دیده و اجرا و عملیات طرح‌های مدیریتی مناطق	۶۰۰۰	۳۱۰۰۰۰	۶۰۰۰	۳۱۰۰۰۰	۶۰۰۰	۳۱۰۰۰۰	۶۰۰۰	۳۱۰۰۰۰	۶۰۰۰	۳۱۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰
۳ تکمیل مطالعات طرح مدیریت مناطق و شناسایی زیستگاههای حساس	۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	-	۴۰۰۰۰۰۰
۴ تهیه نقشه‌های کرویدورهای حیات وحش و پراکنش گونه‌های شاخص حیات وحش	۶۰۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۸۰۰۰۰۰
۵ برگزاری کارگاه‌های آموزشی با مشارکتی جوامع محلی در روستاهای هدف در داخل و پیرامون منطقه حفاظتی	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰
۶ تامین، تجهیزات و خدمات بکارگیری دیده‌بانهای فصلی، نیروهای غیررسمی و سمن‌ها در مقابله با مخاطرات ویلایا	۱۰۰۰ نفر	۲۵۰۰۰	۱۰۰۰ نفر	۲۵۰۰۰	۱۰۰۰ نفر	۲۵۰۰۰	۱۰۰۰ نفر	۲۵۰۰۰	۱۰۰۰ نفر	۲۵۰۰۰	۵۰۰۰	۱۲۵۰۰۰
۷ تامین تجهیزات یگان حفاظت و اطفا	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰

جمع اعتبار	جمع تمهیدات پنج ساله مورد نیاز پنجساله	سال اقدام										عنوان پروژه	ردیف		
		اعتبار (میلیون ریال)	تمهیدات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تمهیدات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تمهیدات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تمهیدات (هکتار)	اعتبار (میلیون ریال)	تمهیدات (هکتار)				
۱۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۸	ارزیابی تغییرات کاربری اراضی در سنوات گذشته و ارائه مدل‌های پیش‌بینی
۲۵۰۰۰۰	۱۱ استان	-	-			۵۰۰۰۰	۳	۱۰۰۰۰۰	۴	۱۰۰۰۰۰	۴		۹	بازبینی مجدد پروانه چراهای صادره و خرید پروانه چرای دام در زیستگاه‌های حساس	
															جمع
															۷۸۳۵۰۰۰

اهداف کمی و اعتبارات پروژه های پیشنهادی واجد اولویت سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در سال های ۱۴۰۳-۱۴۰۷

اهداف کمی و اعتبار مورد نیاز اقدامات پیشنهادی اولویت دار سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور													
جمع اعتبار مورد نیاز ۵ ساله (میلیون ریال)	جمع تعهدات ۵ ساله (هکتار)	سال های اقدام										عنوان پروژه	ردیف
		اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	تعهدات سال ۱۴۰۷ (هکتار)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	تعهدات سال ۱۴۰۶ (هکتار)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	تعهدات سال ۱۴۰۵ (هکتار)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	تعهدات سال ۱۴۰۴ (هکتار)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)	تعهدات سال ۱۴۰۳ (هکتار)		
۴۵۵۷۰۰۰۰	۴۶۵۰۰۰	۱۱۷۱۸۰۰۰	۹۳۰۰۰	۱۰۴۱۶۰۰۰	۹۳۰۰۰	۹۱۱۴۰۰۰	۹۳۰۰۰	۷۸۱۲۰۰۰	۹۳۰۰۰	۶۵۱۰۰۰۰	۹۳۰۰۰	مدیریت آفات و بیماری های جنگلی زاگرس	۱
۱۹۹۵۰۰۰۰۰	۴۷۵۰۰۰	۵۱۳۰۰۰۰۰	۹۵۰۰۰	۴۵۶۰۰۰۰۰	۹۵۰۰۰	۳۹۹۰۰۰۰۰	۹۵۰۰۰	۳۴۲۰۰۰۰۰	۹۵۰۰۰	۲۸۵۰۰۰۰۰	۹۵۰۰۰	بازسازی و احیای جنگلهای آسیب دیده	۲
۱۰۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۴۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	تهیه طرح مدیریت ذخیره گاههای جنگلی	۳
۱۰۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۴۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	تهیه و اجرای برنامه مدیریت پایدار جنگلهای زاگرس (جنگلداری اجتماعی)	۴
۲۵۲۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۶۴۸۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰	۵۷۶۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰	۵۰۴۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰	۴۳۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰	تأمین و تجهیز یگان حفاظت و اطفای حریق	۵
۵۶۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۴۴۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۲۸۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۱۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۹۶۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	اقدامات آموزشی، ترویجی و مشارکت مردمی	۶
۱۴۰۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰	۳۶۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۳۲۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۴۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	ساماندهی کشت زراعت زیر اشکوب جنگل های زاگرس	۷
۲۹۱۲۷۷۰۰۰	۸۱۶۵۰۰۰	۷۴۸۹۹۸۰۰۰	۱۶۳۳۰۰۰	۶۶۵۷۷۶۰۰۰	۱۶۳۳۰۰۰	۵۸۲۵۵۴۰۰۰	۱۶۳۳۰۰۰	۴۹۹۳۳۲۰۰۰	۱۶۳۳۰۰۰	۴۱۶۱۱۰۰۰۰	۱۶۳۳۰۰۰	جمع کل	

براساس ماده ۳۶ برنامه هفتم توسعه، سازمان مکلف به تهیه و اجرای طرح های مدیریت پایدار برای جنگل های کشور می باشد.